

Ольга Уманчук
магістрантка ОП «Соціальна робота»
Національний авіаційний університет
Науковий керівник:
старший викладач Новікова Н.Є.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Динамічність, складність і суперечливість суспільного життя об'єктивно вимагають від держави посилення уваги до соціальних проблем. Сьогодні в свідомість людей входить нове поняття соціальна анімація, тобто поживлення соціальних відносин і зав'язків в суспільстві. Соціальні педагоги та соціальні працівники як фахівці різних соціальних служб доповнюють і розвивають багатопланову діяльність закладів освіти, охорони здоров'я, культури, спорту, громадських організацій, взаємодіють з ними, виконання інтегративної функції у взаємодії зв'язку державно-громадських структур з сім'єю і особистістю.

Професійна підготовка соціального працівника являє собою багатосторонню систему, об'єднуючи відносно самостійні, але взаємопов'язані і взаємообумовлені системи підготовки.

У результаті переосмислення місії соціальної роботи у липні 2014 року на світовому конгресі із соціальної роботи, який проходив у Мельбурні (Австралія), було ухвалене нове глобальне визначення соціальної роботи. Згідно з ним «соціальна робота – це заснована на практиці професія та академічна дисципліна, яка спрямована на сприяння соціальним змінам та розвитку, соціальній згуртованості, активізації та звільненню людей. Центральне місце у соціальній роботі посідають принципи соціальної справедливості, прав людини, колективної відповідальності і поваги до різноманітності. Підкріплена теоріями соціальної роботи, соціальними і гуманітарними науками, а також місцевими знаннями соціальна робота залучає людей і структури для вирішення життєвих проблем та підвищення добробуту [1, с. 59].

Сьогодні глобалізація є основною рушійною силою економічного, політичного та соціального розвитку суспільства. Поглиблення глобалізаційних процесів у всіх сферах суспільного життя призводить до ситуації, коли багато проблем, які останнім часом є внутрішніми, все більше набувають міжнародного характеру: зростання бідності та міграційних процесів, соціальне розшарування суспільства, погіршення демографічної ситуації, поширення деструктивних форм прояву відхилень тощо. Глобалізація модифікує багато професій. Соціальна робота як професійна діяльність, спрямована на допомогу окремій особі, сім'ї чи

групі людей у досягненні відповідного соціального, матеріального та культурного рівня життя, належить до професій, які зазнають значних змін під впливом глобалізації.

Глобалізаційні процеси, що відбуваються сьогодні у світі, значно розширюють сферу та завдання соціальної роботи як професії, про що свідчать прийняті глобальні пріоритети соціального розвитку та нове глобальне визначення соціальної роботи. Основними способами реагування соціальної роботи на глобалізацію соціальних процесів є перегляд її місії та завдань, розширення її сфери та ролі, інтернаціоналізація професії, розширення її зусиль на міжнародному рівні, посилення розуміння взаємозв'язок глобальних, регіональних та локальних вимірів соціальних проблем.

В умовах ускладнення цілей, змісту та функцій соціальної роботи модернізація навчання соціальних працівників є актуальним завданням не тільки в країнах, де вона була запроваджена нещодавно, але і в розвинених країнах, де розпочато програму соціальної роботи. Колись давно. Основними тенденціями модернізації підготовки соціальних працівників є децентралізація управління вищою освітою, уніфікація навчальних програм, впровадження технологій дистанційної освіти, посилення міждисциплінарної співпраці, інтернаціоналізація освіти. Вивчення та врахування тенденцій розвитку соціальної роботи та освіти з соціальної роботи під впливом глобальних викликів важливо не лише з точки зору покращення якості послуг, а й у контексті реформування всієї системи вищої освіти України та її інтеграція в європейський та світовий освітній простір [5].

Нові концепції соціальної політики, модель соціальної роботи як фактору соціального благополуччя країни, інноваційні процеси в соціальній сфері, вимоги роботодавців, модернізація вітчизняної освіти стимулюють інтерес вчених до питання про теоретичні основи нових напрямків у підготовці соціального працівника.

Соціальний працівник у сучасних умовах є менеджером, який повинен вміти комплексно застосовувати правові, економічні, психологічні, педагогічні методи, що дозволяють йому активізувати клієнта, формувати міждисциплінарну команду, розробляти і здійснювати соціальні програми та проекти, створювати соціально здоровий соціум, встановлювати соціальні контакти, здійснювати нові технології (соціальне партнерство, соціальний маркетинг, соціальні інновації та інш.).

Соціальна робота має на увазі багатообразність видів соціальної діяльності, яка може варіюватися в залежності від проблем клієнта, компетентності фахівців, особливостей установ соціального захисту та, нарешті, від соціально- економічної ситуації в країні.

Теоретичний аналіз досліджених наукових джерел засвідчує, що українські вчені переважно досліджують теоретичні і методологічні основи фахової підготовки соціальних працівників, значна кількість досліджень яких присвячена різним аспектам підготовки фахівців соціальної роботи на прикладі країн Європи (Німеччини, Великобританії, Франції, Польщі, Австрії, Швеції), велика увага приділяється підготовці соціальних працівників і в медичних установах, а також професійній діяльності з різними категоріями клієнтів: з дітьми та молоддю, злочинцями, людьми з алкогольною та наркотичною залежністю, неблагополучними сім'ями тощо.

На складність професії соціального працівника, різновекторність функцій та, відповідно, структуру його компетентності вказує дослідник В. Сидоров, визначаючи комплекси наступних виробничих функцій: правозахисну, профілактично-дослідницьку, консультативну, комунікативну, організаторську, дозвілєво-виховну, прогностичну, проєктивну, освітньо-методичну, науководослідницьку, корекційну, реабілітаційну [3, с. 41–45]. Навіть поверховий аналіз вказує на поліфункціональність професії, широкий спектр напрямків діяльності соціального працівника, включаючи виховну, правозахисну, медичну, що традиційно відносяться до різних професійних сфер.

Стосовно працівників соціальної сфери Дж. Равен визначає наступні: ерудованість у сфері політики, економіки, соціального розвитку, культури; знання теоретичних засад професії; уміння виконувати професійно зумовлені дії; уміння ухвалювати рішення і відповідати за їх наслідки; здатність викликати інтерес суспільства до результатів своєї професійної діяльності; комунікабельність; професійний такт і делікатність; емоційна стійкість і готовність до психологічних навантажень; толерантність, доброзичливість і увага до людей та ін.) [2, с. 270]. Аналіз та обґрунтування підходу науковця до визначення структурних компонентів компетентності соціального працівника вказують на те, що йдеться про складну соціально зорієнтовану професію, що включає широкий спектр функціональних обов'язків, пов'язаних з наданням допомоги іншому у складній, як правило, конфліктній соціальній ситуації. Тому, передусім, мова йдеться про широку ерудицію фахівця, що дає можливість зорієнтуватися у контексті сучасного соціокультурного, економічного простору, в рамках якого можна комплексно та коректно аналізувати кожну конкретну ситуацію з людиною, групою людей, що потребують кваліфікованої допомоги. І далі акцентується увага на фундаментальних особистісних якостях, без яких фахівець соціальної сфери не зможе викликати довіру тих, хто потребує допомоги, налагодити комунікацію з

ними, загалом ефективно працювати над вирішенням складних соціальних проблем.

Десять років тому соціальні мережи, такі як Facebook, Twitter та LinkedIn, не існували. Сьогодні ці сайти привертають час та увагу сотень мільйонів користувачів у всьому світі. Люди витрачають колосальні мільярди хвилин щомісяця лише у Facebook та інших мережах.

Соціальна мережа дала змогу різним групам клієнтів, таким як боротьба із залежностями, формувати онлайн-групи підтримки зі світовим охопленням. Багато соціальних працівників та соціальних служб використовують соціальні мережі, щоб продавати свої послуги та навчати клієнтів та потенційних клієнтів таким темам, як психічне здоров'я, наркоманія та сімейна динаміка.

Але постали питання щодо етичного використання соціальних мереж у соціальній роботі. Хоча соціальна мережа може бути корисним інструментом, соціальні працівники, які використовують її, повинні ретельно продумати, як їх діяльність може порушити межі з клієнтами, призвести до нереальних очікувань клієнтів та сприяти шахрайству з особистістю, - каже професор, доктор Фредерік Г. Реймер. Реймер вважає, що ці питання залишаться, оскільки популярність соціальних мереж продовжує зростати [4].

Список використаних джерел

1. Logvinenko de illis quae sunt professio disciplina ratio socialis operarios in studiorum superiorum // TO Logvinenko Social efficiendi paedagogiam, nolle usu. 2010. No 1. P. 59-65.
2. Corvus J. Apud hodiernis varii, idem, development et implementation / J. Corvus. M. : Академия, 2002. 368 p.
3. Polishchuk V .A Social opus: textbook / V .A Polishchuk, O.P.Bartosh Pichkar, NM quadrata Horishna. Ternopil: OJSC TVPK «Zbruch», 2010. 330 p.
4. Social opificum Foederatio Internationalis. (2017, October 12). Definitio Opus global socialis.